

# Gebruikers- onderzoek 2016 – 2017 vertalers uit het Nederlands

Rapportage tevredenheidsonderzoek onder geaccrediteerde vertalers van Nederlandse en Friese literatuur

2	Samenvatting	10	Vertalershuis Amsterdam
3	Onderzoeksverantwoording	11	Werking Letterenfonds binnen het literair bedrijf
4	Informatievoorziening, communicatie & dienstverlening	12	Bijlage: Overzicht talen
5	Subsidieregelingen	13	Summary
7	Programma's en activiteiten		

## Samenvatting

### Vertalers uit het Nederlands

Begin 2018 heeft het Letterenfonds onderzoek laten doen naar het oordeel van gebruikers over zijn werkwijze en activiteiten. Naast schrijvers, vertalers, uitgevers, festivals en tijdschriften in Nederland werden ook buitenlandse uitgevers van Nederlands literair werk in vertaling en de vertalers daarvan bevestigd.

Dit deelrapport bevat de bevindingen van de enquête onder vertalers van Nederlandse literatuur, die op de lijst van 'geaccrediteerde' vertalers van het Letterenfonds staan. Deze vertalers ontvangen geen subsidies van het fonds voor hun vertaalwerk maar kunnen met een verblijfsbeurs tijdelijk (twee weken tot twee maanden) in het Vertalershuis Amsterdam werken aan een vertaling waarvoor een vertaalcontract is afgesloten. Ook investeert het Letterenfonds op andere manieren in deskundigheidsbevordering.

Van de 466 literair vertalers uit het Nederlands die een uitnodiging ontvingen voor de enquête, werkten er 225 mee; een zeer hoog responspercentage van 48 procent.

### Bekendheid

Ruim 80 procent van de respondenten heeft de website [www.letterenfonds.nl](http://www.letterenfonds.nl) in het afgelopen half jaar bezocht, iets meer dan in 2014. De website van het Vertalershuis is net zo bekend (84%). Daarnaast kent bijna driekwart van de vertalers de maandelijkse nieuwsbrief en de brochures ter promotie van literatuur in het buitenland.

Nagenoeg alle vertalers zijn bekend met de vertaalsubsidies voor buitenlandse uitgevers (96%) waar ze indirect profijt van hebben, en de beurzen voor verblijf in het Vertalershuis Amsterdam (92%) waar ze zelf een beroep op kunnen doen. Ruim één op de vijf vertalers heeft in 2016 of 2017 een verblijf in het Vertalershuis Amsterdam aangevraagd. Bijna 30 procent van de vertalers verbleef *in de afgelopen vier jaar* een periode in het Vertalershuis Amsterdam, vertalers in het Engels veel minder (8%) dan vertalers in het Duits (42%)<sup>1</sup>.

Van de andere, meer specifieke activiteiten van het fonds zijn de vertaalprijzen voor literair vertalers in en uit het Nederlands het meest bekend: bijna negen op de tien vertalers uit het Nederlands is hiermee bekend, duidelijk meer dan in 2014. De meeste vertalers (bijna 80%) zijn bekend met de verschillende vormen van deskundigheidsbevordering voor vertalers in en uit het Nederlands (inclusief de Literaire Vertaaldagen), en kennen ook het Vlaams-Nederlands gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse 2016. Andere specifieke subsidies en activiteiten ter promotie van de Nederlandse literatuur in het buitenland zijn bekend bij een derde tot ruim de helft van de vertalers. De bekendheid van subsidies en activiteiten varieert nauwelijks met het taalgebied, behalve het gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse en het vervolgprogramma daarop, die bekend zijn bij respectievelijk 100 en 81 procent van de vertalers in het Duits. Vertalers in het Frans zijn in grotere mate bekend met literaire manifestaties in het buitenland zoals Café Amsterdam en de Phares du Nord-campagne (91%).

### Belang

De vertalers vinden alle taken van het Letterenfonds met betrekking tot de promotie van Nederlandse literatuur in het buitenland zonder uitzondering van groot belang. Het Letterenfonds draagt daar naar hun mening ook feitelijk in hoge mate aan bij. Bovendien noemen zij het subsidiebeleid erg belangrijk voor zowel schrijvers, vertalers als uitgeverijen voor de uitoefening van hun vak, en ze dragen bij aan de ontwikkeling van schrijvers en vertalers. Het belang van deskundigheidsbevordering voor vertalers wordt eveneens in hoge mate onderschreven.

### Waardering en tevredenheid

Ruim 80 procent van de gebruikers is tevreden over de algehele informatievoorziening van het Letterenfonds: gemiddeld 4,0 op een schaal van 1 tot 5, en noemt deze informatie helder en relevant. De verschillende vormen van informatievoorziening worden positief gewaardeerd, variërend van 3,7 tot 4,1. De vertalers zijn het meest tevreden over de brochures ter promotie van literatuur in het buitenland. De website wordt gemiddeld beoordeeld met een 3,8. Dat is vergelijkbaar met het gebruikersonderzoek in 2014. Bezoekers van de website zijn vooral tevreden over de kwaliteit van de geboden informatie, de weergave van subsidieregelingen en de nieuwsberichten en het minst

tevreden over de zoekmogelijkheden.

Net als in 2014 scoort de dienstverlening van het Letterenfonds zeer goed, respectievelijk 4,2 en 4,3. Men is erg tevreden over het contact met de medewerkers van het fonds die deskundig, servicegericht en efficiënt worden genoemd.

Bijna driekwart van de literair vertalers uit het Nederlands is (zeer) tevreden over de door het Letterenfonds georganiseerde programma's en activiteiten. Vrijwel niemand (1%) is ontevreden. Daarbij is de waardering voor de verschillende programma's ten opzichte van 2014 gestegen of gelijk gebleven; deze varieert nu van 3,9 tot 4,2. Bovenaan staan de literaire manifestaties die het fonds in het buitenland organiseert en de diverse inspanningen voor deskundigheidsbevordering. De tevredenheid over het bezoekersprogramma voor buitenlandse uitgevers en voor internationale uitwisselingen voor Nederlandse schrijvers is gestegen.

Bijna alle vertalers die in 2016 of 2017 een beroep deden op een verblijfsbeurs voor het Vertalershuis zijn (zeer) tevreden over het aanvraagproces (96%). De vertalers die in de afgelopen vier jaar in het Vertalershuis werkten waarderen de verblijfsduur, de dienstverlening en de faciliteiten in het Vertalershuis (net als in 2014) zeer hoog met gemiddelden die variëren van 4,6 tot en met 4,8. De tevredenheid over de activiteiten die in en door het Vertalershuis worden georganiseerd, zoals workshops en de lunches met fondsmedewerkers, is flink gestegen: van 4,2 naar 4,6.

<sup>1</sup> Relatief veel vertalers in het Engels wonen in Nederland; het hoge percentage vertalers Duits dat in 2014 – 2017 gebruikmaakte van het Vertalershuis houdt uiteraard verband met het Nederlands-Vlaamse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse 2016 en het zeer hoge aantal vertalingen in het Duits dat in 2015 en met name 2016 is gepubliceerd.

## Onderzoeksverantwoording

Begin 2018 heeft onderzoeksbureau IVA Onderwijs in opdracht van het Nederlands Letterenfonds een onderzoek uitgevoerd naar de tevredenheid van gebruikers van het Nederlands Letterenfonds. De enquête richtte zich op drie verschillende doelgroepen: op de aanvragers binnen Nederland (schrijvers, vertalers, uitgevers, festivals en tijdschriften), op internationale uitgevers en op de vertalers van Nederlandse literatuur in andere talen. In dit rapport wordt verslag gedaan van de enquête onder vertalers van Nederlandse literatuur, die op de lijst van 'geaccrediteerde' vertalers van het Letterenfonds staan. Deze vertalers ontvangen zelf van het Letterenfonds géén subsidies voor hun vertaalwerk. Wel kunnen ze met een verblijfsbeurs tijdelijk (minimaal twee weken tot maximaal twee maanden) in het Vertalershuis Amsterdam wonen en werken. Daarnaast investeert het Letterenfonds ook op andere manieren in deskundigheidsbevordering van literair vertalers; zo worden i.s.m. het ELV mentoraten en workshops georganiseerd.

Onderzocht werd de mate van bekendheid met en waardering voor de communicatie van het fonds—van algemene informatievoorziening via website en nieuwsbrieven tot het contact met de medewerkers. Vergelijkbare vragen (naar mate van bekendheid en tevredenheid) werden gesteld over de verschillende subsidieregelingen en over een reeks programma's van het Letterenfonds. Daarnaast is gevraagd naar de bevindingen over het Vertalershuis Amsterdam en de activiteiten, zoals workshops, die het ontplooit. Tot slot is onderzocht in hoeverre de gebruikers belang hechten aan de regelingen en activiteiten en, meer algemeen, hoe men de rol van het Letterenfonds ziet binnen het (internationale) literair bedrijf.

### Respons

Begin februari 2018 ontvingen in totaal 466 vertalers uit het Nederlands per mail een uitnodiging om deel te nemen aan het gebruikersonderzoek van het Letterenfonds. Bijna de helft van hen, 225 gebruikers, vulde de vragenlijst in. Een hoge respons van 48 procent.

Tabel 1 biedt een overzicht van de kenmerken van de respondenten. Onder hen waren meer vrouwen dan mannen (69% versus 31%). Dit komt overeen met de samenstelling van de populatie. De gemiddelde leeftijd is relatief hoog en ten opzichte van het vorige onderzoek in 2014 gestegen: ruim 50 procent van de vertalers is 55 jaar of ouder, 23 procent is ouder dan 65.

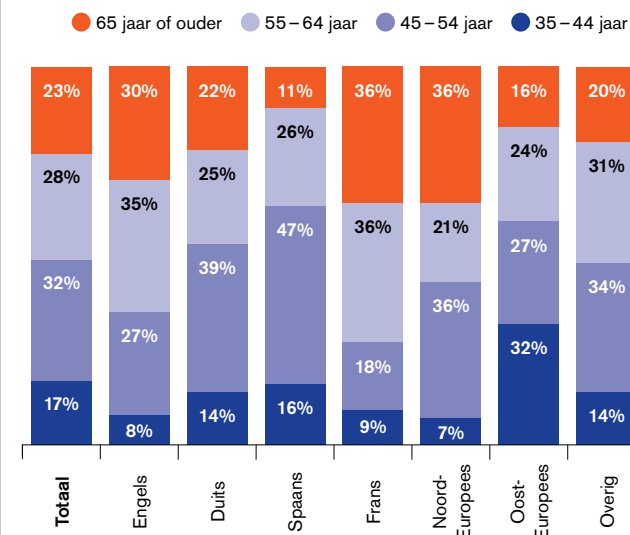
**Tabel 1: Kenmerken populatie en responsgroep**

	Populatie		Respons	
	N	%	N	%
<b>Geslacht</b>				
Man	151	32	70	31
Vrouw	315	68	155	69
<b>Totaal</b>	<b>466</b>	<b>100</b>	<b>225</b>	<b>100</b>
<b>Leeftijd</b>				
<44 jaar	NB	NB	39	17
45–54 jaar	NB	NB	71	32
55–64 jaar	NB	NB	64	28
65 jaar of ouder	NB	NB	51	23
<b>Totaal</b>	<b>466</b>	<b>100</b>	<b>225</b>	<b>100</b>
<b>Taal</b>				
Engels	74	16	37	16
Duits	90	19	36	16
Frans	41	9	22	10
Spaans	30	6	19	8
Noord-Europees	29	6	14	6
Oost-Europees	114	24	62	28
Overig	88	19	35	16
<b>Totaal</b>	<b>466</b>	<b>100</b>	<b>225</b>	<b>100</b>

Onder de 225 respondenten waren vertalers in 36 verschillende talen, waarbij vertalers in het Engels (16%) en Duits (16%) de grootste groep vormen. Daarna volgen vertalers Frans (10%), Spaans (8%), Hongaars (4%), Russisch (4%) en Italiaans (4%). Deze verhoudingen komen in grote lijn overeen met de samenstelling van de uitgenodigde populatie vertalers.

Mannelijke vertalers uit het Nederlands zijn ouder dan vrouwelijke vertalers en met name vertalers Frans en Engels zijn net als in het vorige gebruikersonderzoek in 2014 ouder dan gemiddeld (zie figuur 1).

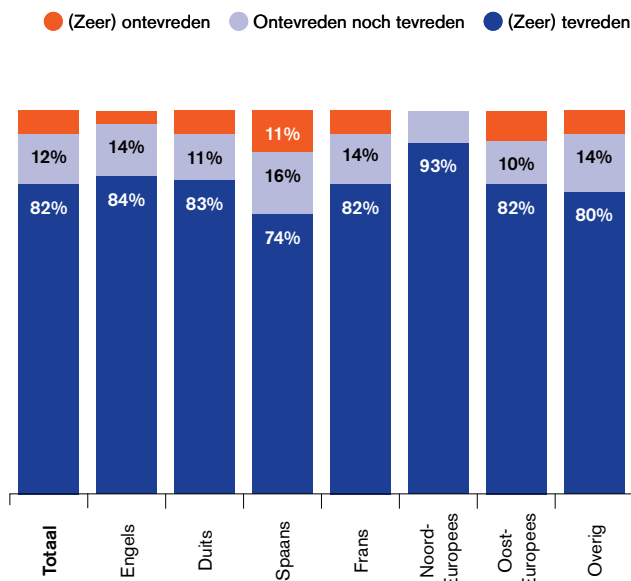
**Figuur 1: Leeftijd naar taalgebied**



## Informatievoorziening, communicatie & dienstverlening

Ruim 80 procent van de gebruikers is (zeer) tevreden over de algehele informatievoorziening van het Letterenfonds, een gemiddelde van 4,0 op een schaal van 1=zeer ontevreden tot en met 5=zeer tevreden (figuur 2). Een gering percentage is (zeer) ontevreden.

**Figuur 2: Algemene tevredenheid over de informatievoorziening van het Letterenfonds?**



84 procent van de respondenten heeft de website [www.letterenfonds.nl](http://www.letterenfonds.nl) in het afgelopen half jaar bezocht. Vier jaar geleden was dit iets minder dan 80 procent. Ruim 50 procent bekeek alleen de Nederlandse pagina's en bijna 50 procent zowel de Nederlandse als de Engelse pagina's.

De website wordt gemiddeld beoordeeld met een 3,8 (op een schaal van één tot vijf). Dat is vergelijkbaar met het gebruikersonderzoek in 2014. Bezoekers van de website zijn vooral tevreden over de kwaliteit van de geboden informatie, de weergave van subsidieregelingen en de

nieuwsberichten en het minst tevreden over de zoekmogelijkheden. De vertalingendatabase.nl en de informatie over Nederlandse schrijvers en hun werk worden met een 3,8 gewaardeerd.

Ook de website van het Vertalershuis is bekend bij 84% van de vertalers. Daarnaast kent bijna driekwart de maandelijkse nieuwsbrief en de brochures ter promotie van literatuur in het buitenland. De Schwob website is met name bekend bij vertalers Duits. De bekendheid met de social media (onder andere Facebook en Twitter) is gegroeid ten opzichte van vier jaar geleden, met name bij vertalers in het Duits en in een Noord-Europese taal.

De verschillende vormen van informatievoorziening worden positief gewaardeerd, variërend van 3,7 tot 4,1 (op een

schaal van één tot vijf). De vertalers zijn het meest tevreden over de brochures ter promotie van literatuur in het buitenland (81% tevreden of zeer tevreden) en het minst over de Twitter-accounts (58%), de tevredenheid over de overige vormen van informatievoorziening varieert van 66% tot en met 80%.

80 procent typeert de informatieverstrekking als helder en relevant en 70 procent vindt de informatievoorziening voldoende. Acht op de tien vertalers is (zeer) tevreden over de algehele communicatie en dienstverlening van het Letterenfonds (figuur 3). Deze (hoge) tevredenheid geldt vertalers uit alle taalgebieden en van alle leeftijden, onafhankelijk van geslacht.

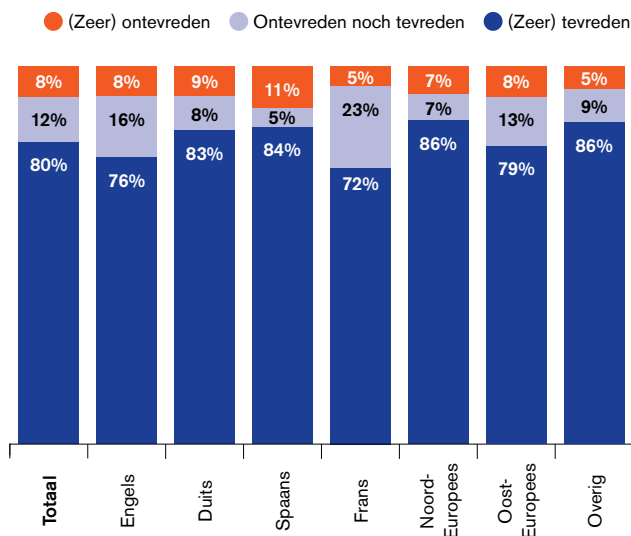
**Tabel 2: Bekendheid en tevredenheid per vorm van informatievoorziening**

	Totaal		Engels		Duits		Spaans		Frans		Noord-Europees		Oost-Europees		Overig	
	%	T	%	T	%	T	%	T	%	T	%	T	%	T	%	T
De website van het Vertalershuis Amsterdam	84	3,9	76	3,8	86	4,2	84	3,9	91	4,0	86	4,1	90	4,0	77	3,7
De maandelijkse digitale nieuwsbrief (Nederlandstalig)	73	4,0	62	3,7	67	4,0	84	4,1	95	4,0	57	3,9	79	4,1	66	4,0
De brochures ter promotie van literatuur in het buitenland	71	4,1	78	3,9	81	4,2	63	4,3	77	3,8	64	4,1	68	4,3	63	3,9
De Facebookpagina's van het Nederlands Letterenfonds	42	3,8	41	3,7	50	3,8	26	4,0	18	3,8	57	3,9	47	3,8	46	3,7
De Facebookpagina van het Vertalershuis Amsterdam	36	3,9	27	3,5	39	4,0	26	4,6	14	3,7	36	4,0	48	4,0	37	3,5
De digitale Highlights-nieuwsbrieven	31	4,0	30	3,9	39	4,1	37	4,1	32	3,3	36	3,6	27	4,4	23	3,5
De Schwob-websites	29	3,9	22	3,8	58	3,9	32	4,5	18	3,5	21	3,3	21	4,2	31	3,5
De algemene Engelstalige digitale nieuwsbrief	28	3,9	43	3,8	17	4,3	26	4,4	27	3,8	21	4,0	32	3,7	23	4,0
De Twitteraccounts van het Letterenfonds	15	3,7	19	4,0	17	3,7	16	3,7	9	3,5	0	–	16	3,7	14	3,6
De social media van Schwob	13	4,1	14	3,8	22	4,3	16	4,0	0	–	7	3,0	11	4,3	14	3,6
Het Instagramaccount van het Letterenfonds	6	4,0	5	4,0	8	3,7	11	5,0	0	–	0	–	5	4,3	9	3,3

%=Percentage bekend met vorm van informatievoorziening

T=Gemiddelde tevredenheid (schaal 1=zeer ontevreden, 2=ontevreden, 3=ontevreden noch tevreden, 4=tevreden, 5=zeer tevreden)

**Figuur 3: Algemene tevredenheid over de communicatie / dienstverlening van het Letterenfonds?**



De mondelinge communicatie en de communicatie per mail vanuit het Letterenfonds scoren zeer goed, respectievelijk een 4,2 en een 4,3 op een schaal van 1 (zeer ontevreden) tot 5 (zeer tevreden). Deze gemiddelden komen overeen met de gemiddelde scores in 2014.

Net als in 2014 is men erg tevreden over het contact met de medewerkers van het Letterenfonds. Medewerkers worden op een schaal van 1 (helemaal oneens) tot 5 (helemaal eens) gezien als deskundig (4,2), servicegericht (4,1) en efficiënt (4,1), exact dezelfde waardering als in 2014.

## Subsidieregelingen

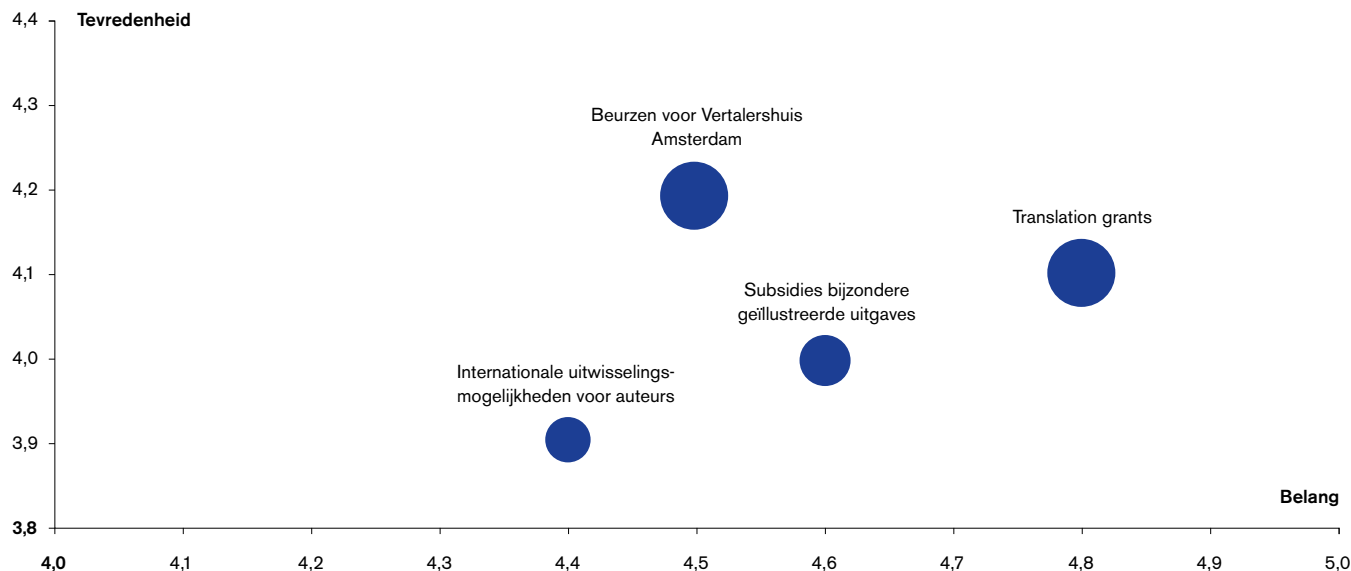
Vertalers is gevraagd naar de bekendheid met de vier subsidieregelingen die relevant zijn voor het buitenland, de mate waarin ze een regeling van belang vinden en de mate van tevredenheid over de regeling. Nagenoeg alle vertalers zijn bekend met de 'Translation grants', de vertaalsubsidies voor buitenlandse uitgevers (96%) en de beurzen voor een verblijf in het Vertalershuis Amsterdam (92%). De laatste voorziening komt direct ten goede aan individuele vertalers; de translation grants gaan naar buitenlandse uitgevers maar komen indirect de honorering van de vertalers ten goede. Ruim de helft is bekend met subsidies voor bijzondere geïllustreerde uitgaves (kinder- en jeugdliteratuur, graphic novels of geïllustreerde non-fictie) voor buitenlandse uitgevers. Ruim vier op de tien vertalers kent de internationale uitwisselingsmogelijkheden voor auteurs via het schrijversprogramma buitenland en residenties. Deze kunnen worden aangevraagd door auteurs of door buitenlandse festivals, uitgeverijen en andere literaire organisaties.

De vier regelingen worden zonder uitzondering van zeer groot belang gevonden, met name de 'Translation grants' (figuur 4) – budgettair een van de grootste regelingen van het Letterenfonds.

Het taalgebied heeft weinig invloed op de mate van belang en de tevredenheid over subsidieregelingen. Vertalers in het Engels vinden de beurzen voor verblijf in het Vertalershuis Amsterdam minder van belang en zijn ook minder tevreden over deze regeling terwijl vertalers in het Duits juist in hoge mate tevreden zijn over deze beurzen.

Vertalers van 55 tot 65 jaar vinden subsidies voor bijzondere geïllustreerde uitgaves minder belangrijk dan de jongere vertalers en zij zijn ook minder tevreden over deze subsidies. Zij scoren ook wat lager op de tevredenheid over internationale uitwisselingsmogelijkheden.

**Figuur 4: Bekendheid, mate van belang en tevredenheid per subsidieregeling**



## Ziet u ruimte voor verbetering in de informatieverstrekking van het Letterenfonds, en zo ja, waar?

“Voor mij, als iemand die als oudere technologisch zwak staat, ziet alles er goed uit en kan ik vinden waar ik naar zoek. Met veel dank.”

“De Engelstalige pagina's van de site bevatten veel minder (nuttige) informatie dan de NL pagina's.”

“De lijst vertalers (b)lijkt niet volledig te zijn.”

“Ik zou graag maandelijks of eens in de twee maanden een nieuwsbrief ontvangen met informatie over belangrijke, nieuwe NL boeken en ook recensies daarvan.”

“Het is een uitstekende dienstverlening!”

“Nee, alles loopt altijd perfect!”

“Over het algemeen is de communicatie goed: vriendelijk, samenwerkend en informatief. Het volgende zou iets beter kunnen: De belangenbehartiging van vertalers zou beter in acht genomen kunnen worden. Het honorarium voor poëzie vertalers is sinds ik vertaal (2001) onveranderd, en daarmee in werkelijke termen, gedaald.”

“Sneller antwoord op emails, maar dat is zeker omdat medewerkers zo veel te doen hebben.”

“Meer persoonlijk contact.”

## Waar ziet u ruimte voor verbetering bij de door het Letterenfonds uitgevoerde regelingen, waar het gaat om promotie en ondersteuning van de vertaling van Nederlandse en Friese literatuur in het buitenland?

“Beter kan men zich niet wensen!”

“Ik ben zeer tevreden met hetgeen jullie nu al doen. Dikke pluim.”

“Het is belangrijk dat de vertaalsubsidies rechtstreeks aan de vertalers worden betaald, NIET via uitgevers. Gelukkig doet het Letterenfonds dat meestal zo en dat waarderen wij, vertalersvolk. Want als het via de uitgevers gaat, dan krijgt de vertaler er maar een klein deel van.”

“Meer financiële ondersteuning van de auteurs in buitenland—naast reiskosten.”

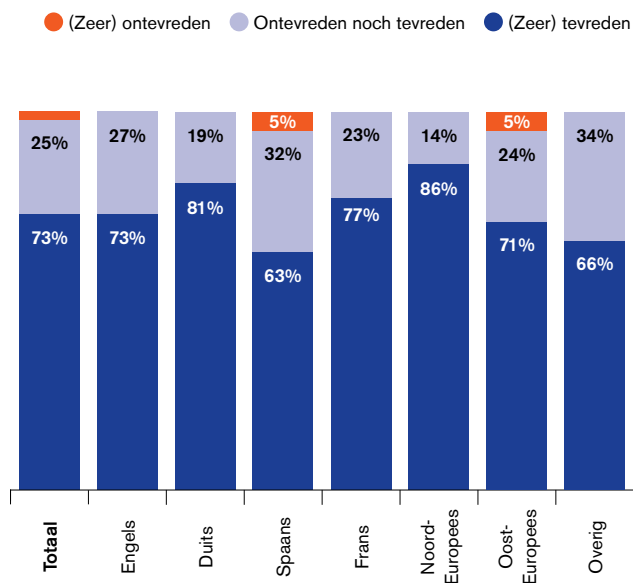
“Wie beoordeelt de beoordelaar? Eens juror, altijd juror? Zeer grote verschillen in visie, stijl en aanpak. Wie mag op de lijst en wie niet? Misschien kan hier nog wat toelichting komen?”

## Programma's en activiteiten

Naast de verschillende subsidieregelingen voert het Letterenfonds vele activiteiten en programma's uit. Een deel vormt een essentieel onderdeel van de promotie van de Nederlandse literatuur in het buitenland. Een ander deel is gericht op literair vertalers, onder meer op deskundigheidbevordering van (startende) vertalers uit het Nederlands.

In het onderzoek is gevraagd naar de bekendheid met en de mate van belang en tevredenheid over tien programma's en activiteiten van het Letterenfonds. Bijna driekwart van de vertalers is (zeer) tevreden over deze programma's en activiteiten (figuur 5). Vrijwel geen enkele vertaler is ontevreden (2%).

**Figuur 5: Algemene tevredenheid over programma's en activiteiten van het Letterenfonds**



Binnen het geheel van activiteiten ging veel aandacht uit naar het eenmalige Vlaams-Nederlands gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse 2016: bijna 80 procent van de vertalers is hiermee bekend (tabel 3). Het meest bekend zijn de vertaalprijzen voor literair vertalers in en uit het Nederlands.

Bijna negen op de tien vertalers is hiermee bekend en dat is een stijging ten opzichte van 2014 toen bijna driekwart bekend was met deze vertaalprijzen. Het minst bekend zijn vertalers met internationale uitwisselingen voor Nederlandse schrijvers (38%—een daling, dit was 45%), literaire manifestaties in het buitenland zoals Café Amsterdam en Les Phares du Nord (36%) en het vervolgprogramma op het Vlaams-Nederlandse gastlandschap in Duitsland in 2017–2018 (33%).

Onder de specifieke doelgroep, onder vertalers Duits ligt de bekendheid met het gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse (100%) en het vervolgprogramma op het Vlaams-Nederlandse gastlandschap in Duitsland in 2017–2018 (81%) aanzienlijk hoger. Vertalers in het Frans zijn in grotere mate bekend met de literaire manifestaties in het buitenland zoals Café Amsterdam en de Phares du Nord-campagne (91%).

Er is weinig verschil in bekendheid met de programma's tussen de verschillende leeftijden. Enige (significant) verschil is dat bij vertalers jonger dan 45 jaar de bekendheid met het Nederlands-Vlaamse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse 2016 minder groot is (59%). Deze leeftijdsgroep verschilt niet van de oudere vertalers met betrekking tot de tevredenheid over het Nederlands-Vlaamse gastlandschap.

In tabel 3 zijn per programma de bekendheid met, het belang en de mate van tevredenheid weergegeven. De programma's worden zonder uitzondering van (zeer) groot belang gevonden en gemiddeld zijn vertalers tevreden over deze programma's. De gemiddelden tevredenheid varieert van 3,9 tot 4,2; een positieve ontwikkeling ten opzichte van 2014 (3,6 tot 4,1).

**Tabel 3: Bekendheid met programma's naar taalgebied**

	Bekendheid	Belang	Tevredenheid
	%	1–5	1–5
Vertaalprijzen voor literair vertalers in en uit het Nederlands	86%	4,5	4,0
Jaarlijkse tweedaagse Literaire Vertaaldagen in Amsterdam	80%	4,4	4,1
Deskundigheidsbevordering voor vertalers in en uit het Nederlands	78%	4,6	4,1
Het Nederlands-Vlaamse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse 2016	78%	4,6	4,0
Vertegenwoordiging van het fonds op internationale boekenbeurzen	72%	4,6	4,0
Bezoekersprogramma voor buitenlandse uitgevers	48%	4,4	4,0
Programma's die de zichtbaarheid van vertalers bevorderen	47%	4,4	4,0
Internationale uitwisselingen voor Nederlandse schrijvers	38%	4,4	3,9
Andere literaire manifestaties in het buitenland zoals Café Amsterdam en de Phares du Nord-campagne	36%	4,5	4,2
Het vervolgprogramma op het Nederlands-Vlaamse gastlandschap in Duitsland in 2017–2018	33%	4,4	3,9

%=Percentage bekend met vorm van informatieverstrekking

B=Gemiddelde mate van belang (schaal 1=zeer onbelangrijk ... 5=zeer belangrijk)

T=Gemiddelde tevredenheid (schaal 1=zeer ontevreden ... 5=zeer tevreden)

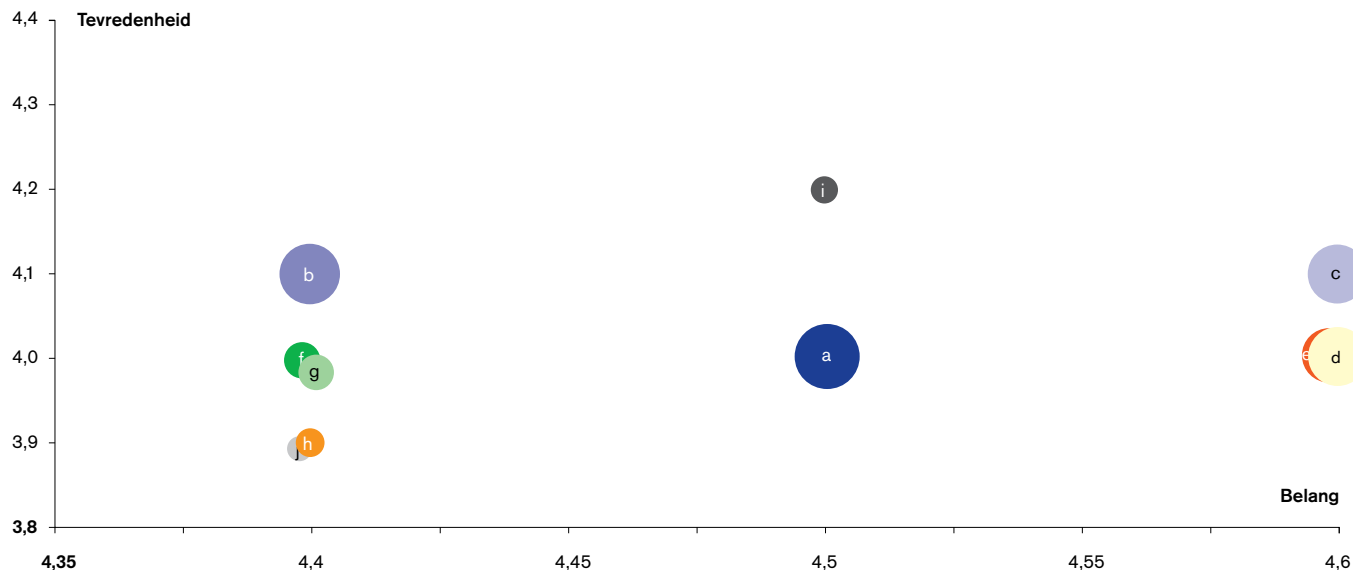


In figuur 6 wordt de relatie weergegeven tussen de mate van belang en de mate van tevredenheid van de programma's. De grootte van de 'bubble' geeft de mate van bekendheid met het programma aan. Een grotere 'bubble' wijst op een (relatief) grotere bekendheid.

a	Vertaalprijzen voor literair vertalers in en uit het Nederlands
b	Jaarlijkse tweedaagse Literaire Vertaaldagen in Amsterdam
c	Deskundigheidsbevordering voor vertalers in en uit het Nederlands
d	Het Nederlands-Vlaamse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse 2016
e	Vertegenwoordiging van het fonds op internationale boekenbeurzen
f	Bezoekersprogramma voor buitenlandse uitgevers
g	Programma's die de zichtbaarheid van vertalers bevorderen
h	Internationale uitwisselingen voor Nederlandse schrijvers
i	Andere literaire manifestaties in het buitenland zoals Café Amsterdam en de Phares du Nord-campagne
j	Het vervolgprogramma op het Nederlands-Vlaams gastlandschap in Duitsland in 2017 – 2018

De mate waarin programma's van belang worden gevonden verschilt niet (significant) voor de verschillende taalgebieden en leeftijden. De tevredenheid over het Nederlands-Vlaamse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse 2016 is bij vertalers in het Duits en in een Noord-Europese taal hoger (4,3) dan bij vertalers in het Engels en Frans (3,7); dit geldt ook voor het vervolgprogramma in Duitsland (4,1 bij vertalers Duits). Andere literaire manifestaties in het buitenland zoals Café Amsterdam en de Phares du Nord-campagne worden door alle vertalers hoog gewaardeerd, zeker ook door de vertalers Duits (4,7) en Frans (4,2); vertalers jonger dan 55 jaar zijn hierover in grotere mate tevreden (4,5) dan vertalers van 55 jaar of ouder (3,9).

Figuur 6: Bekendheid, mate van belang en tevredenheid per activiteit





## Ziet u ruimte voor verbetering in de programma's en activiteiten van het Letterenfonds, en zo ja, waar?

"Ik ben gewoon met alles tevreden!"

"Informatie over interessante programma's aan \*alle\* vertalers op de lijst verstrekken, meer en andere vertalers betrekken bij de activiteiten van het Fonds."

"Ik waardeer heel hoog de uitstekende medewerking en dienstverlening van de documentatieafdeling (bibliotheek) bij het Fonds."

## Ziet u ruimte voor verbetering bij de verblijfsmogelijkheden en/of activiteiten van het Vertalershuis Amsterdam, en zo ja, waar?

"Alles is uitstekend."

"Het is echt een luxe-programma en dat waardeer ik."

"Nee. Ik geniet altijd van mijn verblijf en beschouw het als een geweldig voorrecht. Ik ben het Fonds zeer dankbaar voor zo'n unieke gelegenheid. De medewerkers bij het Vertalershuis zijn heel behulpzaam en ondersteunend."

"Wifi werkt niet goed."

"Het zou fijn zijn als ook een korter verblijf in het Vertalershuis mogelijk zou zijn (van een paar dagen tot max. een week)."

"Opleidingssessies voor jongere vertalers zouden nog vaker kunnen worden gehouden."

"Kortere verblijven mogelijk maken. Twee of drie dagen om met de uitgever en/of auteur af te spreken. En ik weet niet hoe je dat oplost, maar tijdens mijn verblijf bleven die andere vertalers allemaal in hun kamers."

"Misschien een regelmatige bijeenkomst/maaltijd (eens per twee weken, gezien de drukke roosters van iedereen) van allen die op een gegeven moment in het Vertalershuis verblijven."

"Meer oog voor opkrikken van vertaalkwaliteit."

## Vertalershuis Amsterdam

Ruim één op de vijf vertalers heeft *in 2016 of 2017* een verblijf in het Vertalershuis Amsterdam aangevraagd. Bijna alle vertalers zijn (zeer) tevreden over het aanvraagproces (96%).

Bijna 30 procent van de vertalers heeft *in de afgelopen vier jaar* minimaal twee weken tot maximaal twee maanden in het Vertalershuis Amsterdam gewoond en gewerkt aan een vertaling uit het Nederlands waarvoor een vertaalcontract is afgesloten. Voor vertalers in het Engels geldt dat ze in flink mindere mate (3%) een verblijf aanvragen en ook in mindere mate verbleven in het Vertalershuis (8%), vertalers in het Duits dienden juist in grotere mate (39%) een aanvraag in en verbleven ook vaker in het Vertalershuis (42%).<sup>1</sup>

Het verblijf in het Vertalershuis wordt zeer hoog gewaardeerd (tabel 4). De verblijfsduur, de dienstverlening en de faciliteiten in het Vertalershuis worden (net als in 2014) (zeer) hoog gewaardeerd met gemiddelden die variëren van 4,6 tot en met 4,8 (op een schaal van vijf). Ook de activiteiten in het Vertalershuis zoals workshops, andere bijeenkomsten en lunches met fondsmedewerkers worden (zeer) hoog gewaardeerd met een 4,6. Die gemiddelde score ligt flink hoger dan in 2014 (4,2).

Dit blijkt ook uit het afgenomen aantal losse opmerkingen. Waar in 2014 nog meermaals werd gemopperd over de “verouderde inrichting” en de bedden van het Vertalershuis, ontbreken deze opmerkingen nu. Het Vertalershuis Amsterdam heeft in de tussentijd dan ook een opknabbeurt gehad.

Vertalers in het Engels zijn op alle onderdelen minder tevreden over het Vertalershuis, dan vertalers in alle andere taalgebieden. Vertalers in de Noord- en Oost-Europese talen en in het Duits, Spaans en Frans zijn juist in hoge mate tevreden. De vertalers jonger dan 55 jaar zijn wat tevredener dan hun oudere collega's; met name de activiteiten en de dienstverlening in het Vertalershuis worden door de jongere groep meer gewaardeerd.

Tabel 4: Mate van tevredenheid over Vertalershuis Amsterdam naar taalgebied

	Totaal	Engels	Duits	Spaans	Frans	Noord-Europees	Oost-Europees	Overig
Dienstverlening in het Vertalershuis	4,8	4,0	4,6	5,0	4,8	5,0	4,9	4,7
Verblijfsduur in het Vertalershuis (minimaal 2 weken en maximaal 2 maanden)	4,7	4,0	4,6	4,8	4,5	5,0	4,8	4,8
Activiteiten in het Vertalershuis (zoals vertaalcursussen, andere bijeenkomsten, lunches met fondsmedewerkers)	4,6	3,7	4,4	4,6	4,8	5,0	4,7	4,5
Faciliteiten in het Vertalershuis (bibliotheek, computers, accommodatie et cetera)	4,6	4,3	4,2	4,8	4,8	5,0	4,7	4,2
Schaal 'Vertalershuis'	4,7	4,0	4,5	4,8	4,8	5,0	4,8	4,5

Tevredenheid=Gemiddelde mate van tevredenheid  
(schaal 1=zeer ontevreden, 2=ontevreden, 3=ontevreden noch tevreden, 4=tevreden, 5=zeer tevreden)

1 Relatief veel vertalers in het Engels wonen in Nederland; het hoge percentage vertalers Duits dat in 2014–2017 gebruikmaakte van het Vertalershuis houdt uiteraard verband met het Nederlands-Vlaamse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse 2016 en het zeer hoge aantal vertalingen in het Duits dat in 2015 en met name 2016 is gepubliceerd.

## Werking Letterenfonds binnen het internationale literair bedrijf

Tot slot beoordeelden de literair vertalers uit het Nederlands de primaire taken van het Letterenfonds binnen het internationale literair bedrijf (tabel 5). Zonder uitzondering worden alle taken van groot belang gevonden, ongeacht taalgebied of leeftijd.

Het (grote) belang van het Letterenfonds voor vertalers uit het Nederlands—zelfs al ontvangen ze geen directe subsidies, op eventueel verblijf in het Vertalershuis na—blijkt eens te meer uit de waardering van de stellingen in tabel 6. Vertalers in alle taalgebieden en leeftijdsgroepen onderschrijven in zeer hoge mate (tussen de 89% en 97%) de stellingen over de wijze waarop het Letterenfonds zijn taken uitvoert. Subsidies voor schrijvers, vertalers en uitgevers worden erg van belang gevonden bij de uitoefening van het vak, en het subsidiebeleid van het Letterenfonds is in de ogen van de vertalers uit het Nederlands erg belangrijk voor de ontwikkeling van schrijvers en vertalers.

Tabel 5: Belang taken van het Letterenfonds

Hoe belangrijk vindt u het dat het Nederlands Letterenfonds onderstaande taken verricht?	Totaal	Engels	Duits	Spaans	Frans	Noord-Europees	Oost-Europees	Overig
Promoten van de Nederlandse en Friese literatuur in het buitenland	4,7	4,6	4,8	4,7	4,8	4,7	4,6	4,6
Ondersteunen van buitenlandse uitgevers bij vertalingen van Nederlandse en Friese literatuur	4,7	4,7	4,8	4,7	4,8	4,9	4,7	4,6
Organiseren van evenementen en campagnes in het buitenland rondom Nederlandse literatuur	4,6	4,5	4,6	4,5	4,8	4,5	4,6	4,5
Ondersteunen van internationale uitwisselingen	4,5	4,3	4,7	4,4	4,5	4,4	4,6	4,4
Schaal 'Belang taken Letterenfonds'	4,6	4,5	4,7	4,6	4,7	4,6	4,6	4,5

Belang=Gemiddelde mate van belang toegekend aan specifieke taak (schaal 1=zeer onbelangrijk, 2=onbelangrijk, 3=onbelangrijknoch belangrijk, 4=belangrijk, 5=zeer belangrijk)

Tabel 6: Rol Letterenfonds in het (internationale) literair bedrijf

	Totaal	Engels	Duits	Spaans	Frans	Noord-Europees	Oost-Europees	Overig
Ik acht subsidies voor schrijvers / vertalers / uitgevers van belang bij de uitoefening van hun vak	4,7	4,7	4,8	4,8	4,9	4,6	4,7	4,7
Het subsidiebeleid van het Letterenfonds is belangrijk voor de ontwikkeling van schrijvers en vertalers	4,6	4,6	4,6	4,7	4,8	4,6	4,7	4,6
Het Letterenfonds speelt een belangrijke rol bij de promotie van de Nederlandse literatuur in het buitenland	4,6	4,4	4,6	4,7	4,7	4,8	4,6	4,5
Het Letterenfonds speelt (i.s.m. ELV) een belangrijke rol bij het stimuleren van de kwaliteit van literaire vertalingen uit het Nederlands	4,5	4,4	4,4	4,5	4,6	4,5	4,5	4,5
Het Letterenfonds speelt een belangrijke rol bij het stimuleren van kwaliteit en diversiteit in het (vertaalde) literaire aanbod in Nederland	4,4	4,4	4,4	4,6	4,4	4,3	4,5	4,3
Schaal 'Uitvoering taken Letterenfonds'	4,6	4,5	4,6	4,7	4,7	4,6	4,6	4,5

Gem=Gemiddelde mate van eens zijn met een stelling (schaal 1=helemaal oneens ... 5=helemaal eens)

## Bijlage: Overzicht talen waarin (hoofdzakelijk) wordt vertaald

	Taal	N
	Engels	37
	Duits	36
	Frans	22
	Spaans	19

Noord-Europees	Taal	N
	Zweeds	5
	Deens	4
	Noors	3
	Fins	1
IJslands	1	

Oost-Europees	Taal	N
	Hongaars	9
	Russisch	9
	Sloveens	7
	Tsjechisch	7
	Bulgaars	5
	Pools	5
	Kroatisch	4
	Macedonisch	3
	Slowaaks	3
	Roemeens	2
	Servisch	2
	Servokroatisch	2
	Armeens	1
	Estisch	1
Lets	1	
Oekraïens	1	

	Taal	N
Overig	Italiaans	9
	Chinees	4
	Turks	4
	Afrikaans	3
	Arabisch	3
	Japans	3
	Portugees	4
	Hebreeuws	2
	Grieks	1
	Koreaans	1
	Perzisch	1

## Summary

### Users' Survey 2016 – 2017

#### Translators of Dutch and Frisian Literature

##### Translators of Dutch Literature

In early 2018 the Dutch Foundation for Literature commissioned research into its users' assessment of its working methods and activities. As well as writers, translators, publishers, festivals and magazines in the Netherlands, foreign publishers of Dutch literary work in translation and the translators involved were questioned.

This section of the report contains the results of the questionnaire sent to people on the Foundation's list of accredited translators of Dutch literature. These translators do not receive any subsidy from the Foundation for their work, but they are able to apply for a grant to enable them to stay, for a period of between two weeks and two months, in the Amsterdam Translators' House to work on a translation for which they have signed a translation contract. The Foundation also invests in other ways in the development of their expertise.

Of the 466 literary translators from the Dutch who received an invitation to assist with the survey, 225 chose to do so, a very high response rate of 48 per cent.

##### Familiarity

More than 80 per cent of the respondents had visited the website [www.letterenfonds.nl](http://www.letterenfonds.nl) over the past six months, slightly more than in 2014. The website of the Amsterdam Translators' House was just as well known (84%), while almost three quarters of the translators knew about the monthly newsletter and the brochures promoting Dutch literature abroad.

Almost all translators were aware of the translation subsidies for foreign publishers (96%), from which they profit indirectly, and the grants for a stay in the Amsterdam Translators' House (92%), for which they can apply. More than one in five of the translators applied for a residence in the Amsterdam Translators' House *in 2016 or 2017*, translators into English in far smaller numbers (3%) than translators into German (39%).<sup>1</sup>

Almost 30 per cent of all translators had spent a period in the Amsterdam Translators' House *over the past four years*.

Of more specific activities of the Foundation, the translation prizes for literary translators into and from the Dutch are the best known. Almost nine out of ten translators from Dutch were familiar with them, significantly more than in 2014. Most of the translators (almost 80%) are familiar with the different types of additional education for translators of literature from and into the Dutch, and were also aware of the programme 'This is what we share: Flanders and the Netherlands, Guest of Honour at the Frankfurt Book Fair 2016'. Other specific subsidies and activities for the promotion of Dutch literature abroad were known to between a third and more than half of the translators. Knowledge of subsidies and activities differed hardly at all by language area, with the exception of the Frankfurt Book Fair programme in 2016 and the subsequent follow-up programme, which were known to 100 and 81 per cent of translators into German respectively. A large number of translators into French were familiar with the Foundation's literary campaigns abroad, such as Café Amsterdam and Les Phares du Nord (91%).

##### Importance of and contribution to tasks

The translators found all the tasks of the Foundation in relation to the promotion of Dutch literature abroad of great importance, and they were of the opinion that the Foundation does indeed make a major contribution in this sense. Moreover, they regard the subsidy policy as extremely important for authors, translators and publishers in the exercise of their profession, and believe that it contributes to the professional development of both writers and translators. The importance of the Foundations contribution to the development of translators' expertise was also endorsed in large measure.

##### Appreciation and satisfaction

More than 80 per cent of users were satisfied with the general provision of information by the Foundation, giving it an average of 4.0 on a scale of 1 to 5 and describing the information as clear and relevant. The various ways information is provided were positively assessed, with scores of between 3.7 and 4.1. The translators were most satisfied with the brochures promoting Dutch literature abroad. The website scored an average of 3.8, roughly in line with the users' survey in 2014. Visitors to the website

were particularly satisfied with the quality of the information presented, the description of the subsidies on offer and the news reports, and least satisfied with the search options. The open comments indicate that some translators on the Foundation's list of accredited translators would like to be introduced or represented on the Foundation's website.

As in 2014, the Foundation's provision of services scored very highly, at 4.2 and 4.3 respectively. Translators were extremely satisfied by their contact with staff of the Foundation, whom they described as professional, service-oriented and efficient.

Almost three quarters of literary translators from the Dutch were satisfied or very satisfied with the programmes and activities organized by the Foundation. Hardly any (1%) were dissatisfied. The various programmes were valued as highly or more highly than in 2014, with scores now ranging from 3.9 to 4.2. Heading the list were the literary events organized by the Foundation abroad and the various efforts it makes to develop translators' expertise. Satisfaction with the visitors' programme for foreign publishers and with international exchanges for Dutch writers has increased.

Almost all the translators who took advantage of the grants to enable them to stay at the Amsterdam Translators' House in 2016 or 2017 were satisfied or very satisfied with the application process (96%). Translators who had worked at the Translators' House over the past four years valued the length of their stay, the services provided and the facilities at the Translators' House very highly (as in 2014), with average scores ranging from 4.6 to 4.8. Satisfaction with the activities organized in and by the Amsterdam Translators' House, such as workshops or lunches with Foundation staff, has risen considerably, from 4.2 to 4.6.

<sup>1</sup> A relatively large number of translators into English live in the Netherlands; the high percentage of translators into German who made use of the Translators' House in 2014 – 2017 is of course related to the fact that the Netherlands and Flanders were Guest of Honour at the Frankfurt Book Fair 2016, and to the very high number of translations into German published in 2015 and especially 2016.

**Gebruikersonderzoek 2016 – 2017**  
**Vertalers uit het Nederlands**

Het Gebruikersonderzoek 2016 – 2017 bestaat uit drie delen: Binnenland, Vertalers uit het Nederlands (Nederlandstalig met Engelse samenvatting) en International Publishers (Engelstalig met Nederlandse samenvatting). U vindt de andere twee delen op de website van het Letterenfonds onder Publicaties > 2018.

Juli 2018

Onderzoek  
IVA Onderwijs, Tilburg  
i.s.m. (HTH Research)



Ontwerp  
Kummer & Herrman, Utrecht

**N**ederlands  
letterenfonds  
dutch foundation  
for literature

niederländische stiftung für literatur  
fondation néerlandaise des lettres  
fundación neerlandesa de letras  
fondazione nederlandese per la letteratura  
fundação neerlandesa de letras  
nederlânsk letterenfûns  
المؤسسة الهولندية لدعم الآداب  
荷兰文学基金会



Nieuwe Prinsengracht 89  
1018 VR Amsterdam

Postbus 16588  
1001 RB Amsterdam

t +31 (0)20 520 73 00  
f +31 (0)20 520 73 99  
post@letterenfonds.nl  
www.letterenfonds.nl